

Az időskori bántalmazások igazságügyi orvosszakértői szempontjai

Dr. Keller Éva

Semmelweis Egyetem

Igazságügyi és Biztosítás-orvostani Intézet

Időskori bántalmazás

- Egyszeri vagy ismétlődő cselekvés, vagy szükséges beavatkozás, cselekvés hiánya, amely cselekedet vagy annak hiánya árt, félelmet, szükségtelen fájdalmat okoz az idős személynek egy olyan kapcsolaton belül, amelyben elvárható a bizalom. (WHO)
-

Időskori bántalmazás típusai:

➤ Bántalmazás helye:

- otthon
- intézményben

➤ Bántalmazás módja:

- fizikai
 - érzelmi
 - szexuális
 - pénzügyi
 - elhanyagolás, elhagyás
 - önmaga elhanyagolása (Diogenes-szindróma)
-

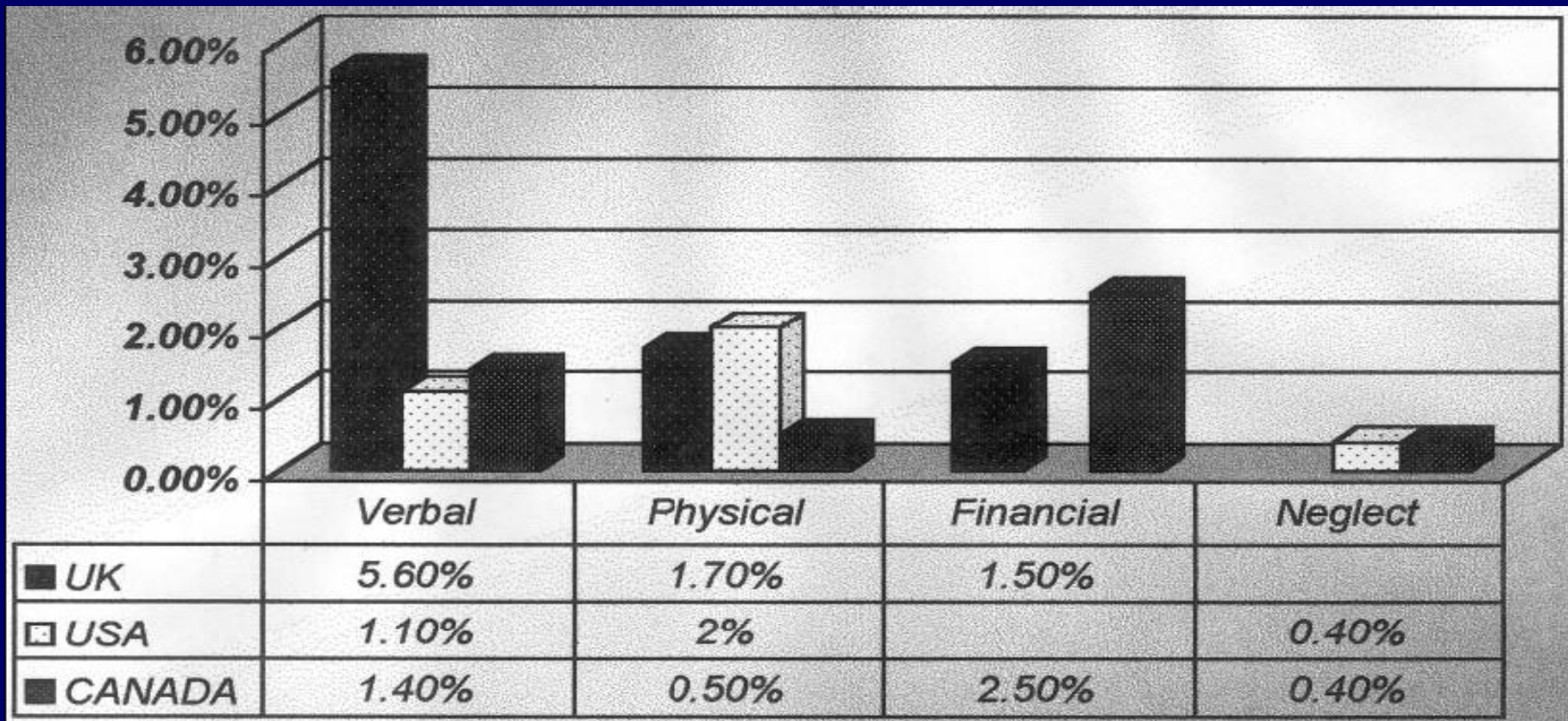

Statisztika

- „a jéghegy csúcsa”
- az áldozatok többsége nő
- az idősek bántalmazásának több, mint felét férfiak követik el
- a leggyakoribb típusok:
 - elhanyagolás 48,7%
 - érzelmi bántalmazás 35,5%
 - fizikai bántalmazás 30,2%
 - anyagi kihasználás 25,6%
- az elkövető az esetek 90%-ában családtag:
 - felnőtt gyermek 47,3%
 - házastárs 19,3%
 - egyéb rokon 8,8%
 - unoka 8,6%

Statisztika

Az egyes típusok megoszlása országonként változó.

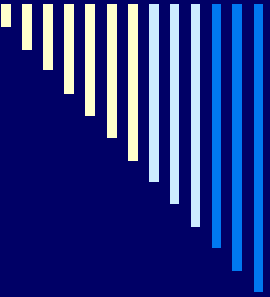
Statisztika

NEARLY 1 in 2 PEOPLE WITH DEMENTIA EXPERIENCE SOME FORM OF ABUSE BY OTHERS.

Cooper, C, Selwood, A, Blanchard, M., Walker, Z., Blizard, R., & Livingston, G. (2009)

Abuse of people with dementia by family carers: Representative cross sectional survey. *British Medical Journal*, 338, b155.

Wiglesworth A, Mosqueda L, Mulnard R, Liao S, Gibbs L, & Fitzgerald W. (2010). Screening for abuse and neglect of people with dementia. *Journal of the American Geriatrics Society*.58(3), 493-500.

Az igazságügyi szakértőnek vizsgálnia kell

- a körülményeket
 - az áldozatokat és elkövetőket
 - a jellemző pathomorphologiai eltéréseket
 - az időskori pathologiai elváltozásokat
-

Fizikai bántalmazás jelei

- szimmetrikus sérülések a test két oldalán
- megmagyarázhatatlan zúzódások, korbácsütés, vágás, égés nyoma
- csonttörések
- ficamok
- belső sérülések vagy vérzések
- harapásnyomok
- törött szemüveg, ill. szemüvegkeret
- kikötözés nyomai
- a laboratóriumi vizsgálatok **gyógyszer-túladagolásra vagy aluldozírozásra utalnak**
- hirtelen viselkedés-változás
- gondozó elutasítja annak lehetőségét, hogy a látogató egyedül maradjon az idős emberrel
- a beteg elmondása, miszerint fizikailag bántalmazták

Érzelmi bántalmazásra utal

- izgatottság vagy gondterheltség
 - apátia, visszavonultság, depresszió, zárkózottság
 - harapás, hintázás (dementiának tulajdoníthatják)
 - gondozó viselkedése
 - a beteg beszámolója, miszerint verbálisan vagy érzelmileg bántották
-

Szexuális bántalmazás jelei

- zúzódások a mellék és genitáliák környékén
 - megmagyarázhatatlan nemi betegség vagy genitális infekció
 - megmagyarázhatatlan vaginális vagy anális vérzés
 - szakadt, foltos vagy véres fehérnemű
 - a beteg elmondása, miszerint szexuálisan bántalmazták
-

Pénzügyi, anyagi kihasználás

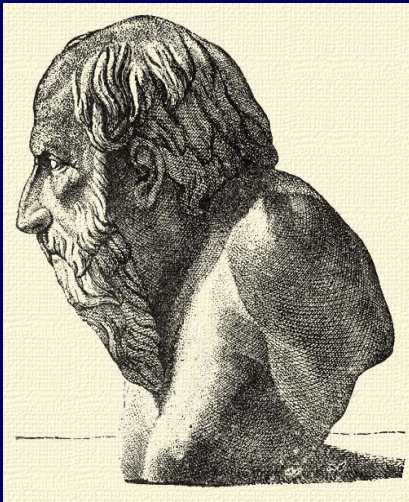
- kisebb-nagyobb pénzösszegek hiánya
- értéktárgyak eltűnése
- ingatlan-használat átengedése
- jelzálog
- biztosítás: új kedvezményezett
- végrendelet-módosítás
- hirtelen változás az idős anyagi helyzetében
- kifizetetlen számlák
- szükségtelen szolgáltatások, előfizetések
- hirtelen szoros kapcsolat egy jóval fiatalabb személlyel
- az idős nem szívesen beszél anyagi dolgokról
- a gondozó korlátozza a kapcsolattartást a külvilággal
- (gondnokság alá helyezés?)

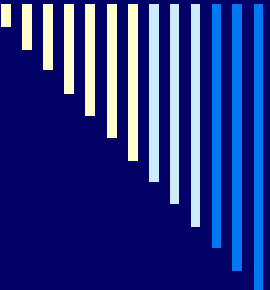
Elhanyagolás, elhagyás jelei

- kiszáradás, alultápláltság, éhezés
- kezeletlen egészségügyi vagy orvosi probléma (például: felfekvés)
- veszélyes életkörülmények (pl.: szabálytalan elektromos vezeték, nincs fűtés és vezetékes víz)
- egészségtelen életkörülmények (bolha, tetű, piszkos ágynemű, széklet vagy vizelet szag)
- időjárásnak nem megfelelő ruházat
- nem megfelelő személyi higiéné
- szokatlan súlyvesztés
- szökés a kórházból, gondozó intézetből
- szökés a bevásárló központból vagy más nyilvános helyről
- fizikai korlátozás
- kémiai korlátozás (gyógyszerhasználat a viselkedés kontrollálására)
- a beteg elmondása, miszerint magára hagyták, nem gondozták

Ön-elhanyagolás (Diogenes-szindróma)

- kiszáradás, alultápláltság
- fizikális gyengeség
- rossz testszag, elhanyagolt személyi higiéné
- emberi vagy állati széklet és vizelet, kellemetlen szag a lakásban
- egészségügyi ellátás nem rendezett
- gyógyászati segédeszközök hiánya (hallókészülék, szemüveg, műfogsor)
- hajléktalanság
- nem megfelelő, nem biztonságos vagy nem tiszta lakás (nincs vezetékes víz, nincs fűtés, nincs funkcionáló toalett, szabálytalan elektromos vezetékek, kártevők)
- éghajlatnak nem megfelelő öltözet

Ön-elhanyagolás (Diogenes-szindróma)

- rendszerint igazságügyi orvostani esetek a körülmények és a hiányzó kórtörténet miatt
 - a helyszín vizsgálata nehéz a ház elhanyagolt, piszkos és rendetlen állapota miatt
 - kutyák sokszor neheztelnek az idegen betolakodókra
 - a holttest gyakran piszkos, több réteg ruhával és parazita-fertőzéssel borított
 - a holttest gyakran rothadt az elhunyt szociális izolációja és a tetem késői megtalálása miatt
 - a tetemen post mortem állati harapásnyomok (rágcsáló, kutya, macska) lehetnek
 - sérülések, mint horzsolás és zúzott seb, származhatnak eséstől, ami kapcsolatban lehet betegséggel vagy alkoholizmussal
 - hypothermiára utaló tünetek
-

A sértetre jellemző

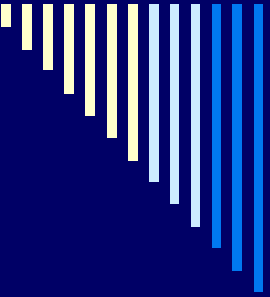
- nő
 - 75 feletti életkor
 - nem tudja ellátni magát demencia, incontinentia, látás- vagy halláskárosodása miatt
 - depresszióban szenved
 - felvesz egy makacs, elutasító vagy éppen provokáló viselkedésformát a gondozójával szemben
 - régóta fennálló ellentét van közte és gondozója között
-

A bántalmazóra jellemző:

- általában közeli hozzátartozó, családtag (felnőtt gyermek, házastárs, unoka)
 - már hosszú ideje gondozza a sértettet
 - gyakran alkoholista vagy drogfogyasztó
 - anamnézisében mentális betegség, depresszió
 - régóta fennálló személyes probléma a gondozó és sértett között
 - anyagi függőség
 - már korábban is előforduló fizikai és érzelmi bántalmazás, anyagi kihasználás
 - családon belüli erőszak generációkon keresztül

 - intézetekben: rossz vezetési morál, negatív attitűdök az idősekkel szemben, alacsony fizetés, nem megfelelő elismertség
-

Időskori bántalmazás, ill. elhanyagolás lehetséges következményei

- mozgás-képtelenség
- vizelet visszatartási probléma
- hosszabb gyógytartam
- fekélyek, felfekvések
- kiszáradás, alultápláltság vagy éhezés
- depresszió
- méltóság és önbecsülés elvesztése
- barátságok, társasági kapcsolatok megszakadása
- vagyon elvesztése, szegénység, hajléktalanság
- bűncselekmény áldozata
- súlyosbodó vagy gyógyíthatatlan egészségügyi állapot
- halál

Teóriák a bántalmazásról:

- Időskori leépülés: a mentális és fizikális leépülés az időseket a környezetüktől függővé és ennél fogva sérülékennyé teheti.
- A bántalmazó pszicho-pathológiája: gyakran személyiségzavarban, mentális betegségben szenved.
- Családon belüli erőszak generációkon keresztül: a gyermekek (gyakran maguk a bántalmazottak) az erőszakos viselkedést, amit családon belül látnak, elfogadhatónak vélik és alkalmazzák a későbbi életük során.
- Gondozói stressz: a gondozók gyakran említenek stresszhez kapcsolódó panaszokat (túlterhelődnek, elveszítik jóindulatukat és elhanyagolják, megütik az időseket).
- „Csere”- teória: azon feltevésen alapul, hogy a bántalmazó addig folytatja e tevékenységét, ameddig ebből előnye, haszna származik.

Időskori jellemző problémák

- sérülékeny bőr (atrófia, senilis purpura, bőrvérzések, megelőző szteroid-kezelés vagy májbetegség, gyógyszer-indukált thrombocytopenia, coagulopathiák)
 - decubitus (immobilitás, dementia, incontinentia miatt)
 - agyi atrófia
 - osteoporosis
 - organikus megbetegedések (arrhythmia, diabeteses neuropathia, orthostaticus hypotensio, osteoarthritis)
 - hypo- és hyperthermiára való hajlam
-

Időskori jellemző problémák

- csökkent B12-vitamin-, folsav- és vasfelszívódás
 - rosszul tápláltság
 - dehidrációra való hajlam
 - nőknél vaginális vérzés és horzsolás csökkent oestrogen-szint, nem megfelelő személyi higiéne vagy húgyúti fertőzés miatt
 - farmakokinetikai változások (csökkent a máj metabolizmusa és a vese kiválasztó-képessége)
 - kevésbé hatékony immunrendszer
-

Köszönöm a figyelmet!

Annually on
June 15th

World
Elder Abuse
Awareness
Day

*"My World...
Your World...
Our World -
Free of Elder Abuse"*

[Click here for details](#)